

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזע שליט"א בעל 'מותיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

הכנסת ארחים שחוללה מהפכה

"והנה הסנה בער באש והסנה איננו אכל" - הסנה מסמל לקשיים שכלל ישראל עוברים בגלות והקשיים שכל אחד עבר במשך ימי חייו; "של נעליך מעל רגליך" - משה רבנו מלמד אתנו שפדי לצאת מהקשיים והגלות צריך לבוא עם שפלות והכנעה וכן להשיל את ההרגליים הרעים; "כי המקום אשר אתה עמד עליו אדמת קדש הוא" - דוקא הקשיים והנסיונות מקדשים ומרוממים את האדם כאשר הוא רוכש על ידם שפלות.

ללמדנו, שכאשר אדם בחן את עצמו בזמן של קשיי מה ה' דורש ממנו והוא מתרומם ומתקדש, אזי הוא זוכה להתגלות ה' ולקרבה אליו יתברך. כענין שמושה רבנו זכה להתגלות ה' דוקא מתוך הסנה והקשי.

נביא כאן ספור נפלא על יהודי יקר שהיה שקוע זמן רב בהרגלים לא טובים ובחסדי ה' זכה לצאת מהם:

מאז שהייתי ילד קטן אהבתי לאסוף דברים ולאגור, היו לי במגרה חפצים ישנים שפעם היו בשמוש ועוד שלל מציאות, נקשרתי לכל הדברים שלי והרגשתי שהם חלק ממני.

כשגדלתי קצת התעסקתי הרבה עם אופנים ואכסנתים בחצר של בית הורי עשרות אופנים שרפם לא היו

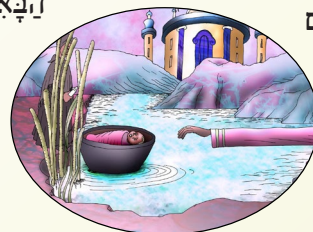
לקח מהפרשה

להתעלות בדרכי אבותינו

כלל ישראל.

אחר כך התורה מפרטת את הנאמנות של יוכבד ומרים לקב"ה שלא חששו ממלך מצרים אלא רק מה' וחתוין את הילדים; הבית של יוכבד היה בית של חסד, כמו שחז"ל מאריכים כיצד הם שמחו את הילדים ודאגו לכל מחסורם.

ההמשך של כלל ישראל זה הדורות הבאים, ולכן יוכבד ומרים

זכו לבתי כהנה, לוייה ומלכות, כי כאשר האדם מנחיל דרך ה' בבית, הילדים משפיעים את מה

שהם ספגו החוצה. וכענין שמרים, משה ואהרן ספגו יראת שמים וחסד בביתם, ושפעו חסד לכל כלל ישראל, ללמדנו שבכל פעם שמדברים עם הילדים צריך להשחיל מדות טובות והנהגות של רבותינו.

וכן לעסק בבית עם הילדים בחסד, הן כלפי הילדים עצמם - להאיר להם פנים ולתת להם הרגשה טובה - והן עם אנשים מבחוץ, להכניס אורחים, לתת צדקה במאור פנים, לשמר על הילדים של השכנים, שהאורה בבית תהיה אורה של חסד ונתינה מתוך ידיעה שהילדים סופגים את האורה בבית, כמאמר העולם - תמונה אחת שזה אלף מלים.

פרשתנו עוסקת במעשים הגדולים של משה, אהרן, מרים ויוכבד, וכאשר אנו זוכים ללמד את הפרשה עלינו להתבונן איך אנו דבקים במעשים הנעלים של רועי ישראל. חז"ל אומרים 'חייב אדם לומר מתי גיעו מעשי למעשי אבותי' (תנ"א כה) - השאיפה של כל יהודי ללכת בדרכי אבותינו ורבותינו ולזכות לעולם הבא - וכאשר אנו עוסקים בתורה עלינו

להעמיק בהנהגותיהם וללמד מדות טובות וארחות חיים עבורנו.

כאשר התורה מספרת על יוסף הצדיק, זה בכדי שנלמד על היתור

והעמידה בנסינות של יוסף הצדיק והעצמה שהיתה לו למרות כל מה שסבל; וכן כאשר לומדים על דוד מלכנו עם כל מה שעבר התורה לא מתמקדת רק במלכות של מנהיגי ישראל אלא גם בדרך הארפה שעברו שעל ידה זכו למלכות, בכדי שנלמד מכה איך גם אנו זוכים להדבק בבוא.

הבה נצעד בשבילי פרשתנו ונדלה מעט מהנהגות הנפלאות שמוציאים בה: התורה פותחת בביאת כלל ישראל למצרים באהבה ובאחדות, ולהבדיל בכפיות טובה של פרעה ומצרים, שלמרות שיוסף הציל את חיייהם הם חפשו בכל דרך להאביד את

את דעתו מהעקב, הוא התמקד בנאמנות לה' שהוא קונה על ידם ולא בשליחים שנסלחו לזכר ולרומם אתו.

ולכן דוד אומר: "צר לי עליך אחי הונתו נעמת לי מאד נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים" - הקשר שבין איש לאשה הנו קשר של נאמנות פנימית, ודוד מדגיש שהקשר שלו עם יונתן היתה אהבה שאינה תלויה בדבר אלא של נאמנות פנימית - ובזכות זה הוא זכה למלכות.

אחר כך התורה מאריכה איך משה רבנו מרגיש שאינו ראוי לגאל את כלל ישראל. הגדלה של משה רבנו זה שהוא ברח מההנהגה שחשש מאד לא לגרם חלישות דעת לאהרן אחיו הגדול. התורה לא מדגישה את הכריזמטיות של משה רבנו שיגיע לדבר ולנאם בחד, אדרבה, התורה מדגישה שמשה היה כבד פה וכבד לשון, כי אצל גדולי ישראל הגדלה לא נמדדת בדברים חיצוניים וכשרונות שאדם משתמש בהם עם גאון וכבוד, כי אם בלב הטהור שלהם, כמוכא באבות "כל מי שיש בו עין טובה, רוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו".

אחר כך מספר בתורה על גדלתו של אהרן ששמח מאד בגדלת אחיו הקטן, ולא רק שהעביר לו את ההנהגה - שהוא עצמו היה המנהיג במצרים - אלא הוא הפך להיות תלמיד של משה אחיו הקטן, והתורה מעידה - "וראך ושמח בלב" - ובשכר זה זכה לחשו האפוד על לבו, ולמדנו שכאשר אדם עמד בנסיון בגבורה הוא זוכה לכל טוב ולגדלה אמיתית.

כל קשי שיש לנו עם חברים, עם הילדים או שאנחנו מקבלים בזיונות, זה בעצם הכנה ובנין ללב שלנו שנוכל לקבל עוד טוב ועוד קרבת ה'.

מעשה שהיה ביהודי יקר שבקשי הצליח להשיג עוף לשבת ולפני שבת הגיעה אליו ידיעה על משפחה שנתקעה בשכונה ואין להם כלום לשבת, הוא חשב 'מה אני כבר יכול לתת להם?', היתה לו דילמה קשה האם לוותר משלו והאם לתת מנה של עוף כאשר בקשי ישאר לו ולבני משפחתו. לאחר כמה רגעים של התלבטות הוא החליט לתת.

כאשר הוא פתח את המקפיה להוציא את העוף הוא קבל הלם, בנו הקטן כבן שנתיים שכב בו כשכלו כחל מחסר חמץ, מיד הוא הזעיק הצלה ובנס ממש בנו חזר לחיים. נורא נוראות! הקדוש ברוך הוא בחן אתו אם הוא ראוי שהבן שלו ינצל ושלח לו נסיון אם הוא יותר משלו, וכאשר עמד בנסיון הוא זכה לקבל את בנו במתנה.

חז"ל אומרים במדרש דבר נורא, שאם אהרן היה יודע שהתורה תכתב עליו "וראך ושמח בלב" - הוא היה יוצא לקראת משה בתפים ובמחולות - כלנו עוברים נסיונות, ואם נדע שהקב"ה בחן אתנו בשעת הנסיון היתה לנו הרבה יותר קל להשאר נאמנים ודבקים בבורא ועל ידי כך לזכות לכל טוב בזה ובבא.

אחר כך התורה מאריכה לספר על משה רבנו שיצא לראות בסבלותם של כלל ישראל; המהות של משה רבנו זה מסירות נפש למען כלל ישראל. כאשר הוא ראה את המצרי מכה יהודי הוא הפך את המצרי, כאשר הוא ראה את דתו ואבירם רבים זה פאב לו, וכאשר הוא ראה את בנות יתרו עשוקים הוא הושיע אתם.

במדרשים מובא באריכות שיתרו צער את משה רבנו ושם אתו בבור שנים רבות, ולמרות הכל משה רבנו שמר לו נאמנות, וכאשר הביא לו את בתו צפורה, משה נשבע לו שלא יעזב את מדין כי אם ברשותו. וכן היה רועה בנאמנות גדולה את צאן יתרו.

במדרש רבה מובא: "אמרו רבותינו, כשהיה משה רבנו עליו השלום רועה צאנו של יתרו במדבר, ברח ממנו גדי, ורץ אחריו עד שהגיע לברכה של מים, ועמד הגדי לשתות, פיון שהגיע משה אצלו, אמר אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא, עיף אתה, הרפיבו על כתפו והיה מהלך. אמר הקדוש ברוך הוא, יש לה רחמים לנהג צאנו של בשר ודם כך חייב אתה תרעה צאני ישראל.

בדק לדוד בצאן ומצאו רועה פה, שנאמר ויקחהו ממכלאת צאן, מהו ממכלאת צאן, כמו ויפלא הגשם, היה מונע הגדולים מפני הקטנים, והיה מוציא הקטנים לרעות, כדי שירעו עשב הרב, ואחר כך מוציא הזקנים כדי שירעו עשב הבינוני, ואחר כך מוציא הבחורים שיהיו אוכלין עשב הקשה. אמר הקדוש ברוך הוא, מי שהוא יודע לרעות הצאן איש לפי כחו, יבא וירעה בעמיו. הדין הוא דכתיב מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו.

הדין הוא דכתיב (משלי ל ה): כל אמרת אלוה צרופה, אין הקדוש ברוך הוא נתן גדלה לאדם עד שבדקהו בדבר קטן, ואחר כך מעלהו לגדלה, הרי לה שני גדולי עולם שבדקו הקדוש ברוך הוא בדבר קטן ונמצאו נאמנים והעלו לגדלה".

כאשר משה רבנו ודוד מלכנו רעו את הצאן הם הרגישו שהם רועים את כלל ישראל שנדמו לצאן והם עשו זאת עם כל הנאמנות, וכאשר הם עמדו במבחן הם זכו לרעות את כלל ישראל. ללמדנו, שכל נסיון שיש לאדם זה בעצם מבחן אם הוא ראוי לקבל טוב ואם הוא ראוי לגדלה. כל בזיון וכל קשי זה בעצם מדרגה לגדלה, כאשר אדם זוכה סתם לגדלה זה יכול להיות סכנה עבורו - שלא ידרך ולא יתגאה על אנשים עם הגדלה שלו - וה' בחן את האדם בנאמנות ושפלות אם הוא באמת ראוי לגדלה.

בנביא מובא באריכות כל הקשיים שהיו לדוד מלכנו וכן מפרט באריכות הנאמנות הגדולה של דוד לשאול המלך וינתן בנו, שלמרות ששאול(לפי דרשתו הגדולה) רצה להרג אתו פעמים רבות. דוד כל כך בכה והצטער כששמע ששאול נפל במלחמה. כי דוד מלכנו לא נתן לקשיים ולנסיונות להסיח

השתעבדו בפרך, היות שכלל ישראל לא הוקיעו אתם מתוכם אלא נתנו להם להיות פרנסים על הצבור.

וכאשר בני ישראל שמעו למשה רבנו וקבלו ממנו דרך של ותור ואהבת ישראל הם זכו לגאולה. ללמדנו שכאשר נשמר מעצרות ונעסק בתורה וחסד שהצדיקים מנחילים לנו, נזכה לגאולה בכלל ובפרט.

ד. בימי השוכבים מרבים בקדשה, וכאשר אדם יודע שה' בחן אתו בכל עת הוא יתבייש לחטא. וזה שפרשתנו פותחת ב"ואלה שמות בני ישראל... איש וביתו", ללמדנו שלכל אחד יש את הבית שלו ואסור להסתפל מה קורה אצל אחרים.

כענין שהאריכו חז"ל במהות הדגלים שהיו במדבר שהיו סמל ליחודיות של כל שבט ושבט, ואף בלעם שבח את כלל ישראל בכך ואמר "מה טבו אהל'יך יעקב" - 'על שראה פתחיהם שאינן מכוננין זה מול זה' (רש"י), וזה יסוד גדול בשמירת עינים שלא נתענין מה שקורה אצל השני, וכאשר אדם מתרגל לא להסתפל במה שלא נצרך לו זה נעשה אצלו כטבע.

וכן כאשר אדם מתמקד בעצמו ובכל הטוב שהקב"ה עשה לו, הוא פתח בשיר ושבח לבורא עולם על שהוא בריא ושלם ויש לו משפחה ופרנסה ועל שהוא זוכה לעבד את הקב"ה ברגע ובשלווה. ומרב שהוא עסוק בחלקו הטוב לא מענין אתו מה קורה אצל הסוככים אתו, ולא עוד אלא, שכאשר אדם מתבונן בכל הטוב שה' מרעיף עליו הוא מתבייש לעסק בדברים שאין הבורא חפץ בהם.

א. כאשר אויבי ישראל נהרגים צריך להודות על כך לבורא כענין שנאמר בודד מלכנו "ראה במפלתן של רשעים ואמר שירה", ובד בבד ללמד מכך שגם אנו יכולים לשרש את המדות הרעות מתוכנו, וכן כל מארע שקורה צריך לעורר אותנו לתפלה והודאה לבורא ולקרבת ה' לפי ענין המארע, כי ה' מדבר אלינו במעשים שבכל יום.

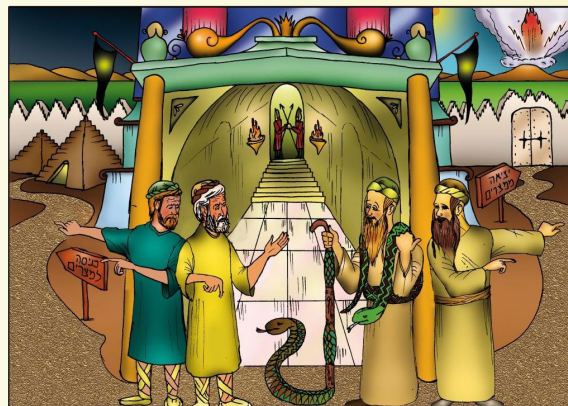
ב. אנו נמצאים בזמנים של מלחמה שאויבי ישראל מהצפון ומהדרום ומכל מקום מנסים בכל יום ויום לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם, מצד אחד צריך לדבק בדרכו של משה רבנו שנתן עיניו ולבו להיות מצר בצערם של ישראל ולהרחבות בתפלות ובתהלים על אחינו בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה - שיצאו במהרה מאפלה לאורה ולא יהיה נזק לשום יהודי כאשר הוא וישונו כלם לבתיהם בריאים ושלמים.

ובד בבד לשמח מאד שזכינו להמנות על העם הנבחר, כמו שאנו רואים בפרשתנו שהקב"ה קרא לנו "בני בכורי ישראל". גם בתקף הגלות הקב"ה מודיע 'אני אוהב אתכם, אתם הבנים הנבחרים שלי ואני יורד להציל אתכם, דוקא כאשר רואים את השנאה הגדולה והאכזריות הנוראה של אמות העולם זה מעורר אתנו לזעק 'אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו תורת אמת' - תורה של חסד ורחמים.

ג. ימי השוככים הנם זמן של חשבון נפש מה אנו עושים בגלות וכיצד אנו מתכוננים לגאולה. כשם שבמצרים כלל ישראל סבלו בגלות בגלל שהיו בהם דלטורים, כמאמר משה: "אכן נודע הדבר", ופרש רש"י שבגלל דתן ואבירם כלל ישראל

פנינים מצויירים

אף פעם מלים לא טובות, כגון שלא לומר לילד שהוא לא מצלח. אי אפשר לדעת מה יצא מפל ילד וצריך הרבה סבלנות. וכן לחזק את הילדים גם כאשר הם משביעים את ההורים מרורות - לא תמיד יש לילד שכל להבין שההורים חפצים באמת בטובתו - וכאשר נרעיף אהבה וחסד לילד הוא ידע שתמיד יש לו מקום חמים וטוב לשוב אליו.

בגמרא (סוטה י"ב) מובא שעמרם גרש את יוכבד בעקבות גזרת פרעה, ומרים אמרה לו 'שלך קשה משל פרעה' והוא החזיר את יוכבד, ואחר כך כשזרקו את משה ליאור עמד עמרם וגער במרים, אך בסופו של דבר ראו כלם את גדלתו של משה רבנו למרות שבתחלה היה נראה שנבואת מרים לא תצא לפעל.

יש כאן למוד עצום עבורנו, בכל עת וזמן יש לאדם קשיים ושהיות והעבודה שלנו להמשיך ולא להשבר חלילה, גם אם קשה לאדם עם הילדים, ובפרט כשנלפתע המלמד מתקשר ומודיע לו שהבן שלו מפריע ואדם נחלש בדעתו, אולם לא צריך לשבר את הכלים ולא לדבר

וכן צריך לספר ספורי צדיקים, גם כאשר הילד קטן מאד לספר לו על משה ואהרן ועל גדולי ישראל עם המדות הטובות והרחמנות שהיו להם, ובדאי שהדברים חודרים ללבם הטהור של הילדים ויעמוד להם לשנים רבות.

ה' המרבים הם נצלו, אולם ביתם לא היה ראוי למגורים והם התפנו לאחד מבתי המלון.

האיירה במלון לא תאמה לארח חייהם והם חפשו להתגורר במקום הארץ, הם הבינו שיקח זמן רב עד שדירתם תשוב להיות ראויה למגורים. האפשרות הטובה ביותר עבורם הייתה לעבר להתגורר אצלנו, אולם הייתה בעיה קשה שהם יעברו אלינו, ביתנו היה ממש מלא וצפוף, ולהכניס עוד זוג שיגורו אצלנו במשך תקופה לא היה אפשרי כלל.

ערב אחד כששבתי מהכולל רעייתי פנתה אלי ואמרה 'יש לנו מצוה גדולה של כבוד הורים והכנסת אורחים, אני מבקשת ממך שתפנה את כל הדברים המיותרים בבית ובעקרון את החדר שמשמש לך כמחסן, על מנת שנוכל לארח את הורי בכבוד'. דבריה נפלו עלי כרעם ביום בהיה הרגשתי שפשוט רוצים לקחת את הדברים שהם ממש חלק ממני, כמעט התחלתי לרעם אולם ברגע האחרון אמרתי שאני אחשב על כך, ויצאתי מהבית. האמת שכבר זמן רב רציתי להתפטר מכל החפצים המיותרים, אך תמיד חששתי מלעשות זאת, אולם כעת הבנתי שאין לי ברירה והגיע הזמן...

הלכתי לגנה סמוכה וישבתי על ספסל, אחרי כמה דקות של שתיקה בקעה מלבי תפלה 'רבונו של עולם, יש בי מדה של אגרות מיתרת וקפדנות על דברים מיותרים, כעת שלחתי לי הזדמנות פז לעזוב את המדה הרעה הזאת, אבל זה קשה לי מאד, מאידך, דוקא בעת הזו שכלל ישראל בצער והרבה יהודים אבדו את קרוביהם, רחמנא לצלן, אני מבין שיש דברים הרבה יותר חשובים מההבלים שאני עסוק בהם ובודאי שרצונך שאזרח הכל בכדי לארח את חמי וחמותי, אנא, תן לי כוחות לעמוד בנסיון ולשנות את הרגלי הרעים'.

שבתי הביתה עם הכלה והקלה גדולה בלבי ואמרתי: "מאד קשה לי לראות שזורקים הכל ולכן תזמינו חברת הובלות בזמן שאני לא בבית ותפנו את כל מה שלא נצרך עבורי". בני ביתי שמחו מאד ומיד כשיצאתי מהבית בפקר הם הזמינו יהודים טובים שפנו את כל מה שהיה מיותר בבית, אחר כך באו עוד יהודים טובים שנקו וקראפו את כל הבית שממש לבש פנים חדשות והיה ראוי לארח ברוח.

כששבתי הביתה בערב וראיתי את ההרוחה הגדולה שבביתי, הרגשתי הקלה כאלו הורידו ממני על שרביץ על כתפי שנים רבות והבנתי שכל האגירה וההקפדה שלי רק הזיקו והציקו לי. כחדשים אחרי אני פשוט אדם אחר, עדין אני צריך להשתפר אבל הרבה אמרו שהם רואים שאני פחות מקפיד ויותר מכיל וחושב על האחרים. גם אני מרגיש שמאז שזרקתי לא חסר לי כלום, ואדרבה, נפתחו לי צנורות של שפע בתחומים שונים ונתקיים בי במוחשי: 'יותר משבעל הבית עשה עם העני - העני עשה עם בעל הבית'. ה' יעזר שלא יהיו עוד שום צער בכלל ישראל ונזכה בקרוב לנקות את לבנו מכל שמץ ולהגאל ברחמים.

בשמוש, שמרתי אתם למקרה שאולי אצטרך חלק מסים. הורי נסו לדבר אתי כמה פעמים שאחדל מהאגירה המיתרת ושאפסיק לצבא, אולם אני הרגשתי שאני פשוט לא מסוגל לזרק אפלו פריט אחד.

כך חלפו להם השנים, כשכל הזמן אני אוסף ואוסף ובד בבד מחפש עוד מקומות לאחסן בהם את כל המציאות שלי. גם בישיבות שבהן למדתי הייתי תמיד שומר מהארוחות מה שהיה אפשר לשמור ותמיד היו לי בארון פרות, ביצים, לחם ועוד, למקרה שאולי אהיה רעב וחדר האכל יהיה סגור.

מלבד מה שהייתי אוגר בצורה לא בריאה, הייתי גם מקפיד מאד על הדברים שלי שאף אחד לא יגע בהם, ואם מישהו לקח בטעות מהדברים שלי הייתי ממש צועק עליו ואומר לו שהוא גזלן, ואפלו שהיו אלו דברים קטנים מאד הייתי מרגיש שהוא עשק ממני עולם ומלואו. הייתה לי גם טענה שדין פרוטה כדין מאה וצריכה להקפיד על כל דבר.

כמוכן שמדת הנדיבות לא הייתה מנת חלקי, וגם כשנתתי לאחרים הייתי מקפיד לתת להם במדה ובמשורה כי חששתי שיחסר לי אם אתן יותר מדי לאחרים.

ביום מן הימים זכה אותי ה' להקים בית נאמן בישראל עם נות ביתי, היא לא ידעה מהאגרנות המיתרת שלי והכל התנהל על מי מנוחות אך לאט לאט התחלתי למלאות את היחידה הקטנה שבה גרנו בכל מיני דברים. בנוסף גם לא היה לי את האמצע לזרק דברים מיותרים, לדגמא, כאשר קניתי חלצות חדשות השארתי גם את הישנות, וכן כשהחלפתי את המחם שהתקלקל שמרתי גם את הישן שמא אצטרך לקחת ממנו חלק מסים וכו' על זו הדרך.

הבית שלי הלך והתמלא, גם המחסן שהיה בבנין התמלא בדברים שונים שאכנסתי בו; מדי פעם השכנים היו מעירים לי שאני סתם ממלא ותופס להם את כל המקום במחסן אבל אני דחיתי אתם בתרוצים שונים, גם רעייתי נסתה להעיר לי פעמים רבות והתלוננה על כל הדברים שממש מצופפים את הבית שגם ככה לא היה גדול, אני לעמתי טענתי שאין לי מה לעשות 'פשוט אין לי מקום לשים את הדברים'.

בחסדי ה' נולדו לנו ילדים, הדירה נהיתה קטנה ואנו עברנו לדירה גדולה מאד, אולם גם הדירה הגדולה נהיתה קטנה היות שאחרי תקופה לא ארכה הקצתי חדר אחד למחסן והנחתי בו קרטונים רבים וחפצים שונים שהעלו אבק מרב ישו, וכן מלאתי כל מקום שהיה ריק בדברים שונים שאגרתי.

יום אחד בני הגדול נגע באחד מקלי העבודה שלי ואני ממש הקפדתי עליו, כשרעייתי שאלה אותי 'מה אתה כל כך צועק ומקפיד, הוא בסך הכל ילד?' השבתי לה שמטל עלי לחנך אותו שלא נוגעים בדברים שאינם שלו.

בשמחת תורה השתא במתקפה הרצחנית שהיתה בדרום, ה' ירחם, נפל טיל על הבית של חמי וחמותי שגרים בדרום. ברחמי